

Prædiken til 3. søndag i fasten

Luk . 11, 14-28

Guds rige er kommet til os. Verden og vi tilhører den gode Gud. Guds finger er Helligånden, der hele tiden er i verden og har en finger med i spillet. Som det lille barn, der griber om den voksnes finger og holder fast, og den voksne lader sig holde fast, sådan må vi også se os selv i forhold til Gud, når vi er bange for det onde og bange for vores egen magtesløshed, bange for mørket og angsten.

Så slå korsets tegn for dit ansigt og dit hjerte, bed dit fadervor og syng en salme eller bare en lille stump af en salme. Det er ikke magi, men det er at minde sig selv om, hvem vi tilhører, og hvad vi er fyldt af, og at vi aldrig er alene eller tomme huse: ”Gudsfingrene grande slog kors for din pande, Guds enbårnes røst slog kors for dit bryst, thi skal ingen djævel dig skade”. Mere skal der ikke til over for mørkets magt.

Jeg mener det helt konkret. Det at bede en bøn og lade sin lille, bange stemme høre og bevæge sin egen krop, sin egen lille finger minder os om, at vi er nogen: et menneske, en stemme, i et fællesskab med Gud og med andre i denne verden. Og alene det bekæmper angsten for tomheden og Satans magt.

Satans magt er ondskab, men det er også fortvivlelse, panik, isolation og meningsløshed, det, der gør os stumme over for hinanden og lukker os ude fra hinanden og fra Gud og ødelægger livet.

Dette er en dag, hvor jeg ville ønske, at prædiken var en samtale, eller at den var en time lang, fordi fortællingen om Jesus, der uddriver den stumme dæmon ved Guds finger og giver os billederne af forholdet mellem Gud og Satan som forholdet mellem en, der er stærk, og en, der er endnu stærkere og allerede har overvundet den stærke, og billedet af mennesket som et hus, der kan være tomt og fejlet og pænt, lige til at blive fyldt af 7 onde ånder, eller være fyldt af Guds ord, det er alt sammen så tæt på vores erfaring og vores frygt for det onde, i vores personlige liv og i samfundet, og tæt på tidens sværmen for dæmoner og ånder, at det, jeg kan sige, nemt kan blive groft og unuanceret, og at nogen af jer måske sidder med erfaringer, som gør, at I bliver ramt på en forkert måde. Så jeg håber, at den samtale, der skal til om det onde, om dæmonerne, om kampen mod Satan, vil være åben imellem os, og prædiken en replik i den samtale.

For det onde lever af tavsheden og tomheden. Og det bedste værn mod det onde er at tale, tale Guds ord og tale om Guds ord og blive fyldt af denne samtale og dette fællesskab.

Det onde findes i denne verden. Ikke bare som fejl og uoplysthed, der kan helbredes, hvis bare vi bliver kloge eller sunde nok, men som en kraft, der vil ødelægge livet og skaberværket. Det er Satan. Og hvert menneske og hele grupper og samfund kan blive grebet af det onde, besat af lysten til at gøre ondt, til at få andre mennesker ned med nakken og selv være gud. Det er vel i kortshed det ondes fristelse og i syndefaldets fortælling hører vi, at den fører direkte videre i brodermordet: Kain, der bliver grebet af det onde og i jalousi og blodrus slår sin bror Abel ihjel.

Ingen af os er fri for den lyst – til den lille ondskab eller den store ondskab. Det er nemt nok at få øje på de andres ondskab – voldtægt og overgreb, tortur og krige på alle planer. Mennesker bliver grebet af lysten til at gøre ondt eller måske allermest *frygten* for det onde, der gør, at de tror, at de forsvarer det gode, når de gør det onde. Og det er altid Satans fristelse, at vi bilder os ind, at det onde, vi gør, bare er for en højere sags tjeneste – bare en lille ond handling, så skal det nok blive godt. Den bærende idé i nazismen og så mange andre totalitære systemer: Vi skal bare lige have udryddet de onde – og det er altid de andre – så skal det hele blive godt, så er det onde, vi gør, jo i det godes tjeneste. Det er den store løgn, der vandrer

gennem historien som Satans magt. Og som er nem nok at få øje på på afstand. Men i den lille daglige ondskab er det sværere. I de små prik, hvor vi tager glæden eller livsmodet fra medmennesket ved det, vi siger eller det, vi gør, eller hvor frygten og hadet blusser op i os som lyst til hævn.

Ingen af os er fri for lysten til det onde, det er det, der hedder arvesynden. Og den lille ondskab fører til den store. Men – og det er det, Jesus kalder os til at huske – intet menneske tilhører Satan og er ondt helt igennem. Heller ikke vi selv. Vi må aldrig bilde os selv eller et andet menneske ind, at det tilhører den onde eller er besat af den onde. Frygten for det kan overvælde hvert menneske, og det er dér, vi skal være hos hinanden med ord, samtale, nærvær, og med bøn og salmesang og trosbekendelsen. Hver gang vi indleder vores trosbekendelse med forsagelsen: ”Vi forsager djævelen ...”, så er det et minde om dåbens virkelighed i vores liv: Vi vender os væk fra Satan, vi forsager, lægger afstand til det onde, som vi nok har lyst til, men ikke vil.

Det er altid en bøn, en erklæring om, hvad vi ønsker og vil: vende os fra det onde og som tusindfrydene, der lige nu kommer frem, vende os mod lyset i Gud: ”Vi tror ...”. Trosbekendelsen er en måde at huske på, at vi er ikke tomme liv, vi er fyldt af Gud, og vi beder om, at Helligåndens finger vil gøre det levende i vores liv, så vi kan gøre det gode og sige det gode. Ikke fordi vi er gode helt igennem, men fordi Guds kraft i kærlighed og tro og håb altid er stærkere end Sa-

tan. På den måde drives gang på gang de onde ånder ud af tilværelsen. Fordi vi ikke er ligegyldige.

Vi er ikke ligegyldige for Gud, og vi må aldrig være ligegyldige overfor hinanden og overfor det ondes magt. Der foregår en stadig kamp i verden mellem ondt og godt, og vi *skal* tage stilling. ”Den, der ikke er med mig, er imod mig”, siger Jesus. Vi kan ikke bare være ligegyldige tilskuere og tro, at det onde, det er bare noget, der er de andres problem. Vi skal i alt, hvad vi gør og siger, være vidner om, hvad der fylder os, forsage af al magt, afstå fra det onde og gøre det gode. Og samtidig vide, hver gang vi svigter og følger det onde, at det er aldrig for sent eller ligegyldigt at vende sig bort fra det igen, angre, fortryde og forsøge at gøre det godt igen. Det er også at forsage djævelen.

Men hvad så med det onde, vi oplever, demonerne, at blive besat af onde ånder, sådan som det er meget oppe i tiden? Lige så vigtigt det er at se det ondes magt i øjnene i vores liv, lige så vigtigt er det ikke at blive fascineret af det og give det en virkelighed og en magt, som ikke tilkommer det, ved at tro på onde ånder og demoner som skikkelser og som virkelige væsner.

Psykisk syge mennesker, der hører stemmer og bliver drevet i vanvid også til at begå forfærdelige ugerninger, er ikke besat af demoner, mere end vi alle ligger under for det onde. De er syge og skal have hjælp, og deres sygdom skal blive anledning til fællesskab og til at drive stumheden og ensomhe-

Redaktion
Sognepræst
Margrethe Dahlerup Koch
Høbrovej 3
6980 Tim
mdk@km.dk

Sognepræst
Søren Jensen
Byløkken 27
8240 Risskov
sjen@km.dk

Søndagslæsning
udkommer hver uge på
www.grundtvig.dk
– hvor man også
kan tilmelde sig
elektronisk nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Farvergade 27
1463 København K
Telefon 3373 2800
vartov@vartov.dk

den væk ved medmenneskelig behandling og hjælp. Mennesker, der har oplevet forfærdelige ting i krig og vold, er ikke besat af dæmoner men af at have oplevet ondskab fra andre og måske også i sig selv, som man ikke kan bære alene. Vi hjælper ikke noget sygt eller skyldtyngt, traumatiseret menneske ved at kalde det besat af onde ånder, men vi hjælper ved at gå ind i fællesskabet med det menneske og hjælpe med de midler, vi har. Her som i alle andre dele af livet gælder det om at lytte til hinanden og at høre og dele forkyndelsen af Guds ord: At vi er Guds børn og ikke tilhører Satan, uanset hvad vi har gjort eller tænkt. Det ord fylder al tomhed. Også vores.

Dæmoner og djævluddrivelse er oppe i tiden. Hvis man går på nettet, kan man finde malende beskrivelser af dæmoner, i skikkelse af mennesker (altid de andre selvfølgelig), og i den anden grøft, på selvudviklings-siderne, dæmoner som dårlige vaner som du må rydde ud af dit liv for at få succes. I film og spil vrimler det med fantasifulde dæmoner med tænder og vinger og underlige øjne. Alt sammen noget at blive bange for. Konfirmanderne spurgte forleden: ”Tror du på, at der er mere mellem himmel og jord?” Og svaret er jo: Ja, alting vi kender, er mellem himmel og jord. Der er hele vores erfaring. Alt godt og ondt er mellem himmel og jord. Vores erfaring rummer også underlige samtaler og åndelige oplevelser. Uhyggelige lyde og oplevelser, som kan tolkes på forskellige måder, og gode oplevelser, når længslen og kærligheden ser de døde helt levende for sig og mærker berøringen af en

elsket hånd, der ikke er mere. Verden er fuld af fornemmelser og energier og strømninger mellem mennesker, elektriske eller tankemæssige, eller hvad de nu er. Det ved enhver, og vi har alle vores egne erfaringer. Men det er en del af menneskelivet. Det er ikke dæmoner og onde ånder, og det er ikke væsner, der har nogen magt i tilværelsen. Jo mere vi spekulerer i dem som virkelige væsner, jo mere angst og ufrø bliver vi. Og det er den virkelige dæmonmagt: Det er angsten, frygten for onskaben, der kan lamme et menneske. Det er skylden og den dårlige samvittighed, der kan få os til at føle os hjemløst og så videre.

På en måde er det jo virkeligt nok, fordi følelsen af angst og isolation og ensomhed er virkelig og kan drive mennesker til vanvid. Og derfor hjælper det ikke at sige til et menneske, der oplever onde ånder, at han eller hun ikke oplever det, han eller hun siger. Men det hjælper at tale sammen, at få hele historien, og synge sammen og huske på, at vi tilhører Gud og er fyldt af Guds ord. Det hjælper at bruge ordene i bøn og salmer. Så viser det sig, at dæmonerne kun er skygger af angsten, og at de er magtesløse, når der kommer lys over dem.

Den form for djævluddrivelse peger hen på Jesus og på Guds ord, som det, der virker, og ikke på okkulte og voldsomme ritualer, der har det med at gøre dæmonmagten mere virkelig end godt er, og som kan begå overgreb mod mennesker, og ikke mindst sætte mennesker i et afhængighedsforhold til

djævluddriveren. Og det er ikke Jesu bevægelse: Den er at sætte fri!

”Salige er de, der hører Guds ord og bevarer det”. Guds ord er Jesus, og hans liv og ord bliver levende i os ved Helligånden. Den er vi fyldt af, den lever vi af. Gud er os så nær som vores eget åndedræt, og vi griber altid om Guds fingre. Så vi behøver ikke at være bange. Gudsfingrene grande slog kors for vor pande, thi skal ingen Djævel os skade!

Marianne Christiansen
Løgumkloster

Salmer:
679, 337, 166, 674, 634